

PUHDAS ITÄMERI JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Rahastoraportti

1/2013 (27.3.2013)

Tilanne 31.12.2012	€
Lahjoitukset	9 MEUR
Käytetyt varat	6,3 MEUR
Sitoumukset	2,7 MEUR

Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoitteet

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeilla on kaksi toiminta-aluetta: Itämeren rehevöitymistä ehkäisevät, fosforipäästöjen vähentämiseen tähtäävät hankkeet sekä Suomenlahden öljyliikenteen turvallisuutta edistävä Tankkeriturva-hanke. Fosforinpoistohankkeita johtaa Marjukka Porvari ja Tankkeriturva-hanketta Pekka Laaksonen. Yhteensä kaikkien hankkeiden ja niiden tukitoimien parissa työskentelee yhdeksän henkilöä, joista kaksi osaa-aikaisesti.

Fosforinpoistohankkeiden tavoitteena on vähentää vuosittain Itämereen päätyvän fosforin määrää yhteensä 2500 tonnilla vuoteen 2015 mennessä. Fosforinpoistohankkeita on tällä hetkellä käynnissä 11 hankekohteessa, ja kuuden kohteen osalta hankkeet on saatu päätökseen. Lisäksi John Nurmisen Säätiö on kahdessa kohteessa ollut mukana tarjoamassa teknistä asiantuntemusta ja vaikuttamassa siten fosforipäästöjen vähentämiseen. Kohdekaupunkien jätevedenpuhdistamoilla pyritään tehostamaan fosforinpoistoa niin, että puhdistuslaitokselta lähtevän jäteveden fosforipitoisuus on korkeintaan 0,5 mg litrassa, mikä on myös Itämeren suojelukomissio HELCOMin suosittama puhdistustaso.

Tankkeriturva-hankkeessa pienennetään merkittävästi suuren öljytankkerionnettomuuden riskiä Suomenlahdella, kehittämällä ja ottamalla käyttöön ENSI-navigointipalvelu. Palvelu parantaa tiedonvaihtoa aluksen komentosillan ja meriliikenteen ohjauksen välillä, ja parantaa edellytyksiä ennakoivalle alusliikenteen ohjaukselle. Meriliikenteenohjaus saa tietoonsa alusten tarkat reittisuunnitelmat, ja tankkerit puolestaan saavat ENSI-portaalin kautta tarvitsemaansa reittikohtaista navigointi-informaatiota. Tavoitteena on, että palvelu on käytössä suurimmalla osalla Suomenlahdella liikennöivistä öljytankkereista vuoden 2013 loppuun mennessä. Hankkeen pääyhteistyökumppani on Liikennevirasto.

Fosforinpoistohankkeet

Luoteis-Venäjällä sijaitsevien Hatsinan ja Viipurin kaupunkien jätevedenpuhdistamoiden fosforinpoistojärjestelmien tekniset suunnitelmat ja tarjousasiakirjat valmistuivat vuonna 2011. Keväällä 2012 Viipurin vesilaitoksen kanssa allekirjoitetun investointisopimuksen toteuttaminen on viivästynyt Viipurin vesilaitoksen toistuvien johtajavaihdosten vuoksi. Investoinnit molemmissa kohteissa pyritään saattamaan loppuun vuoden 2013 aikana. Säätiö vastaa laitehankintojen ja vesilaitokset asennusten sekä rakennustöiden kustannuksista. Hankkeiden myötä Hatsinasta Suomenlahteen päätyvä vuotuinen fosforikuorma pienenee 40 tonnilla ja Viipurissa 20 tonnilla.

EU:n Itämeriohjelma osarahoittaa kahta Puhdas Itämeri -hankkeiden projektia, PURE- ja PRESTO-hankkeita, joissa säätiö toteuttaa ravinteiden poistoa tehostavia investointeja.

PURE-hankkeessa (Project on Urban Reduction of Eutrophication) parannetaan jätevedenpuhdistamoiden fosforinpoistoa Valko-Venäjällä, Puolassa, Latviassa ja Virossa. Hankkeessa saavutetaan yhteensä 300–500 tonnin fosforikuormituksen vuosittainen vähenemä. Fosforinpoistoa ja lietteenhallintaa tehostavat laitteet asennettiin Riian ja Jurmalan jätevedenpuhdistamoille syksyn aikana. Riassa asennustyöt valmistuvat alkuvuodesta 2013. PURE-hankkeen loppukonferenssi järjestettiin 16.-17.10.2012 Gdanskissa, ja hanke on nyt päättynyt lukuun ottamatta Brestin kaupunkia Valko-Venäjällä, missä toteutettaville investoinneille EU:n Itämeriohjelmasta myönnettiin jatkoaikaa kesäkuun 2013 loppuun.

PRESTO-hankkeessa (Project on Reduction of Eutrophication of the Sea Today) investoidaan tehostettuun ravinteidenpoistoon neljän valkovenäläisen kaupungin jätevedenpuhdistamoilla: Grodnossa, Vitebskissä, Molodetšnossa ja Baranovitšissä. Alustavien arvioiden mukaan investoinneilla pienennetään puhdistamoilta vesistöihin päätyvää fosforikuormaa noin 500 tonnilla. Vesilaitosten kanssa on allekirjoitettu investointisopimukset, ja vesilaitokset ovat aloittaneet investointien paikallisuunnittelun, joka tarvitaan Valko-Venäjällä virallisten investointilupien saamiseksi. Laitehankinnat ja rakennustyöt toteutetaan vuoden 2013 aikana.

PRESTO-projektin kokonaisbudjetti on 4,55 miljoonaa euroa, josta jätevedenpuhdistamoille investoidaan 2 miljoonaa euroa. EU:n Itämeriohjelma rahoittaa suurimman osan projektista: se kattaa 75-90 % yhteistyökumppanien projektikustannuksista (riippuen missä maassa yhteistyökumppani toimii). Lisäksi Suomen ympäristöministeriö tukee suomalaisia yhteistyökumppaneita summalla, joka kattaa suurimman osan näiden omista kustannuksista.

Toukokuussa 2012 Baltic Sea Action Plan Trust Fund myönsi rahoituksen säätiön ja Udarnikin kanalan hankkeelle, jossa pyritään vähentämään tilan alueella olevista vuotavista lanta-altaista Itämereen päätyvää ravinnekuormitusta. Selvitys lannankäsittelyn parantamisesta käynnistettiin kesäkuussa 2012. Udarnik rakensi alueelle uudet lannankäsittelyaltaat syksyllä 2012 ja aloitti kahden uuden lanta-altaan suunnittelun. Säätiö ja Udarnikin kanalan omistajat selvittävät yhdessä vaihtoehtoja, joilla minimoidaan vanhan ja uuden lannankäsittelyalueen vuotoriskejä ympäristöön.

Laukaanjoen varrella Kingiseppissä sijaitsevan Fosforit-lannoitetehtaan arviolta 700 – 1400 tonnin vuotuiset fosforipäästöt Suomenlahteen saatiin kuriin tehtaan asiantuntijoiden rakennettua alueelle valumavesien puhdistusjärjestelmän maaliskuussa 2012. Laukaanjoessa ei ole havaittu kohonneita fosforipitoisuuksia järjestelmän käyttöönoton jälkeen. Kesäkuussa 2012 säätiö ja tehtaan omistava EuroChem allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan säätiö ja EuroChem palkkaavat yhdessä riippumattoman eurooppalaisen asiantuntijaelimen arvioimaan fosforipäästöjen hallintaan rakennetun puhdistusjärjestelmän toimivuutta sekä seuraamaan Luga-joen fosforipäästöjen tasoa. Asiantuntija aloittaa työnsä vuonna 2013.

Tankkeriturva-hanke

Hankkeessa kehitetyn ENSI-navigointipalvelun (Enhanced Navigation Support Information) lopullinen omistaja on Liikennevirasto, joka myös vastaa palvelun toteutuksesta ja jatkokehityksestä. John Nurmisen Säätiön rooli hankkeessa on ENSI-määrittelytyön johtaminen sekä eri toimijoiden yhteen saattaminen palvelun luomisen ja käyttöönoton nopeuttamiseksi.

Syksyn aikana tehtiin ENSI- palvelun käyttöönottosuunnitelma, jossa suunnitelmallisesti vaiheistettiin palvelun käyttöönotto ja kartoitettiin sitä tukevat toimet. Käyttöönottovaiheeseen palkattiin merikapteenin koulutuksen saanut projektipäällikkö. Lisäksi ratkottiin käyttöönottoon ja tankkereiden tukemiseen liittyviä haasteita. Tankkereiden käyttöön tulevan ENSI-portaali otettiin joulukuussa koekäyttöön ensimmäisellä tankkerilla. Meriliikenteen ohjauksessa testit tehtiin simulaattorilla.

Varainhankinta

Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan yksityisin lahjoituksin ja julkisella rahoituksella. Vuoden 2012 Puhdas Itämeri -hankkeiden varainhankinnan tuotto oli yhteensä noin 1,3 miljoonaa euroa. Tästä yritysten osuus oli noin 54 prosenttia ja julkisen sektorin 36 prosenttia. Yksityishenkilöiden tekemät lahjoitukset vastasivat noin 9 prosenttia ja pääoman tuotot 1 prosenttia tuotoista.

Suurtukijoista Sanoma on jatkanut tukeaan Puhdas Itämeri -hankkeille. Myös Nordea ja John Nurmisen Säätiö uusivat sopimuksensa ja vuoden lopussa Nordea lahjoitti juhluvuotensa kunniaksi järjestetyn lipaskeräyksen yhteydessä 15 000 euroa. Uutena pääyhteistyökumppanina marraskuussa aloitti Sophie von Julins Stiftelse.

Joulun aikaan saatiin runsaasti lahjoituksia. Suomen PwC teki 10 000 euron lahjoituksen Puhdas Itämeri -hankkeille. Muita suuria lahjoittajia olivat Castrén & Snellman, Familjen Hartwalls Fond, Greta Maria Lindbloms Stiftelse sekä NCC.

31.12.2012 mennessä varoja on kerätty yhteensä noin 9 miljoonaa euroa, joista noin 6,3 miljoonaa euroa on käytetty hankkeiden toteuttamiseen. Sitoumusten määrä, eli nyt käynnissä ja suunnitteilla oleviin hankkeisiin varattu summa, on 2,7 miljoonaa euroa. Sitoumuksiin varattu summa on riippuvainen hankkeiden aikatauluista.

Tällä hetkellä varoja kerätään Puhdas Itämeri -hankkeiden 2500 fosforitonin vähennystavoitteesta uupuvan noin 400 fosforitonin vähentämiseen, ja uusien hankekohteiden identifiointiin. Rahoituksen arvioitu tarve on noin 3 miljoonaa euroa, mutta tulee tarkentumaan vasta hankekohteiden identifioinnin myötä. Lisäksi varoja kerätään Tankkeriturva-hankeeseen ENSI-palvelun käyttöönottokuluihin, jotka ovat noin 200 000 euroa.

Erik Båsk
Asiamies
John Nurmisen Säätiö